

Privata nýtslan skal tálmast

- Innflutningurin til privata nýtslu er stóðugt óktur síðani kreppuárinu fyrst í 90-unum, og okkurt má gerast fyri at spara, sigur Anita á Fríðriksmørk í fyrispurningi til Karsten Hansen landsstýrismann, har hon m.a. skjýtur upp at innføra tvungna uppsparing

RIGMOR DAM

Í fyrispurningi sínum 7. januar, setti Anita á Fríðriksmørk fram tveir spurningar.

1. Hvussu stórir var innflutningurin til privata nýtslu í árunum frá 1988 til 1998?

2. Hevur landsstýrið nakrar ætlanir um at tálma privata nýtsluna í føroyska samfelagnum, og um so er, hvørjar?

Um orsøkina til, at hon setir fram hesar spurningar, sigur Anita á Fríðriksmørk,

at seinastu fyra árinu hevur landið reist seg búskaparlíga frá einum fíggarligum aldudali. Hatta hevur m.a. havt tað positiva við sær, at fólk nú hava munandi meiri at ráða yvir. Men tíverri vísir tað seg ofta so, at stórir partur av tí, fólk hava at ráða yvir meiri enn til dagligt uppihald, fer til meir-nýtslu.

- Hesi seinastu árinu hevur ikki trotið við fiskiskapi. Fiskaprisirnir hava verið høgir, og lánsrentan hevur verið lág. Fiskiskapur, pris-

ir, renta og gongdin í alheimsbúskapinum eru alt fyrirbrigdi, sum vit ikki eru harrar yvir, men sum vit meiri ella minni verða stýrd av. Somuleiðis eru hetta fyrirbrigdi, sum kunnu broytast eftir stutta tíð, sigur hon.

- Tí eigur eithvørt at verða gjørt til tess at spara, t.d. tvungin uppsparing ella pensjónsuppsparing.

Størri nýtsla enn í 80-unum

- Hóast handilsjavni føroyingir í 1998 ber á retta borð-

id í mun til árinu frammanundan, so er privata nýtslan hjá fólki ókt nógv seinastu árinu, sigur Anita á Fríðriksmørk, og hon leggur afturat, at nøgdnin í innflutninginum til Føroya til privata nýtslu er stóðugt ókt síðani kreppuárinu fyrst í 90-unum og er í 1998 farin upp um nýtsluna, sum hon var, tá id hon var í hældini í 80-unum.

- Umframt at lesa tabellir og frágreiðingar frá búskaparfrøðingum, so dugir vanligi føroyingurin at siggja,

at nýtslan minnir í so nógv um tey ræðandi áttatiárin. Tað sæst m.a. á bilasølu, húsa- og grundstykkiaprisum. Úttalilsir frá handilsfólki bera eisini boð um hetta, sigur hon, og leggur upp til broytingar tá hon sigur, at okkurt eigur at verða gjørt til tess at tálma nýtsluna - privatu eins væl og almennu.

- Skal nýtslan tálmast, meðan búskapurin er í hældini, má hetta gerast við politiskum tiltøkum.

Anita á Fríðriksmørk, løgtingsumboð Tjóðveldisflokksins

Eftirlýsir ætlanir fyri sjúklingaviðgerð uttanlands

Mótsigandi boðskapurin um ætlanir landsstýrisins innan sjúklingaviðgerð uttanlands, liggur til grund fyri fyrispurningin frá Kristiani Magnussen úr Javnaðarflokkinum, til Helenu Dam á Neystabø landsstýriskvinnu í heilsu- og almannamálum

RIGMOR DAM

Fyrispurningurin er býttur í fimm og hann spyr fyrst hvørja mannagongd landsstýrið nýtir, tá mett verður um kostnaðin og um dygdina av sjúklingaviðgerð í ymsum londum. Og hvør mannagongd verður nýtt, tá metast skal um torvin á hjálpar- og røktarstarvsfólki uttan fyri viðgerðarstaðið, tá talan er um ambulanta sjúklingaviðgerð?

Næsti spurningur er um landsstýrið metir føroyska sjómansheimið í Reykjavík at vera noktandi karm, tá talan er um sjúklingahotel við neyðugum røktar- og hjálparstarvsfólki?

Triðji ljóðar soleiðis: Hava samráðingarnar um at økja og betra um bústaðarumstøðurnar hjá sjúklingum á Hotel Tórshavn givið nakað úrslit, og hvussu

gongst við ætlanini um at finna annað betur eignað stað til sjúklingahotel í Keypmannahavn?

Og fjórði spurningurin er um landsstýrið hevur gjørt sær nakrar tankar um, at danska stjórnin møguleiga fer at mótrókna ávísa upphædd í ríkisstuðlinum, um landsstýrið av álvara fer at senda sjúklingar í onnur lond at fáa heilsuþót?

Seinasti spurningurin er, um landsstýrið velur at ganga aðrar leiðir at leita sær ráðgeving og sjúklingaviðgerð, hevur landsstýrið so gjørt sær tankar um, at danskar stjórnir frameftir møguleiga ikki ynskja at veita eina fyri okkum so ómaksleysa og vælviðandi tænastu sum hana, id eitt nú danska heilustýrið veitir okkum ókeypis í dag?

Eingin skipað ætlan

Kristian Magnussen sigur, at tað sum fær hann at seta henda fyrispurning, er tann mótsigandi, ógreiddi og ørkymlandi boðskapurin, id landsstýrið seinasta hálva árið er komið við, tá talan er um sjúklingaviðgerð uttanlands. Í hesum máli er trupult at siggja ta frábøðu „skipaðu ætlanina“ hjá samgonguni um, hvussu fullveldið Føroyar skal skipast.

- Sagt hevur verið, at aftaná at øll viðurskipti eru kannað væl og virðiliga, at alt er útgreinað her heima hjá okkum sjálvum, og greiðar ætlanir eru gjørdar, tá fyrstani verður farið út um landoddarnar at samráðast, sigur hann.

Fleiri dømi eru

í viðmerkingum sínum til fyrispurningarnar, tekur

Kristian Magnussen nøkur dømi um ørkymlandi boðskap landsstýrisins á økinum.

- Vit hava hoyrt landsstýrismannin í heilsumálum greitt frá, at føroyingar fáa betri viðgerð fyri ávisar krabbameinssjúkur í Danmark, enn danir fáa sjálvir. Seinni visti tað seg tó, at landsstýrismaðurin hevði mistikið seg.

- Í heyst var landsstýrismaðurin í heilsumálum í Degi og Viku og greiddi føroyingum frá um samráðingarnar, hon hevði havt við danska heilsumálaráðharran Carsten Koch. Samráðingarnar snúðu seg sambært landsstýrismanninum um at tryggja stóðið á sjúklingaviðgerð av føroyingum í Føroyum og Danmark undir fullveldinum.

Viðka Hotel Tórshavn

- Eisini greiddi landsstýrismaðurin frá samráðingum við Søren Pind, borgarstjóra í íbúðarmálum í Keypmannahavnar Kommunu. Samráðingarnar snúðu seg um at fáa eina hædd afturat í bygninginum, har sjúklingahotellið Hotel Tórshavn heldur til, fyri at gera tað meiri rúmsátt hjá sjúklingum og avvarðandi.

- Seinni hevur landsstýrismaðurin greitt frá, at talan ikki er um at leiga eina nýggja hædd, men bert at fáa góðkent eina av verandi hæddunum á Hotel Tórshavn, sum í dag ikki er góðkend til at hýsa sjúklingum. Eisini varð greitt frá ætlanini hjá landsstýrinum at finna nýggj høli til sjúklingahotel í Keypmannahavn.

Viðgerð í øðrum londum

- Beint fyri jól frættist í fjølmøðlunum, at landsstýrið arbeiðir við ætlanum at senda føroyskar sjúklingar til viðgerðar í øðrum londum enn Danmark, tí viðgerðin kann fáast betri og biligari aðrastaðni, sigur Kristian Magnussen og leggur afturat

- Ísland varð nevnt sum eitt stað við betri viðgerðarmøguleikum, enn vit kunnu fáa í Danmark. Sjómannsheimið Ørkin í Reykjavík var sambært

landsstýrismanninum væl eignað sum sjúklingahotel, sjálvt um einki heilsustarvsfólk er knýtt at Ørkin.

- Sum eina av grundgevingunum fyri møgulega at flyta viðgerðina til onnur lond enn til Danmarkar hevur landsstýrismaðurin tikið tjóðveldisretorikkinn til sín. At vit sjálvi rinda fyri viðgerðina, og tí skulu senda sjúklingar har, id vit fáa mest fyri peningin, sigur Kristian Magnussen.

- Í hesi royndini at sannføra fólk um, at føroyingar sjálvir rinda fyri sjúklingaviðgerð uttanlands, gloymir landsstýrið at greiða frá, at kostnaðurin av sjúklingaviðgerð uttanlands upprunaliga varð lagdur í heildarveitingina úr Danmark. Henda verður javnað upp eftir á hvørjum ári, eisini í avtaluni, id núverandi samgonga hevur gjørt við donsku stjórnina.

At enda sigur Kristian Magnussen í fyrispurningi sínum, at hesar mótsigandi og ógreiddu ætlanir landsstýrisins hava longu fort til stúran og ótryggleika millum fólk, men vónandi kann svarið uppá henda fyrispurning geva okkum eina greiðari mynd av portum av heilspolitikkini samgongunnar.

Selvík komin aftur til Sørvágs

Leygardagin í skýmingini kom stórir treylari vestur til Sørvágs við motorbátinum »Selvík«, sum nú stendur á bryggjuokinum úti á Bakka. Tað er Ahugafelagið Selvík sum hevur keypt bátin av Eiði, har hann hevur verið heimahoyrandi síðstu tíðina

Selvík komin aftur til Sørvágs: Leygardagin í skýmingini kom stórir treylari vestur til Sørvágs við motorbátinum »Selvík«, sum nú stendur á bryggjuokinum úti á Bakka. Tað er Ahugafelagið Selvík sum hevur keypt bátin av Eiði, har hann hevur verið heimahoyrandi síðstu tíðina.

Upprunliga varð motorbáturin bygður til brøðurnar Jóhan (Jóhan hjá Sigmundi), Jens Dam og Valdeemar Simonsen (vanliga nevndur Valdi) saman við

abbanum, Mórusi Simonsen (vanliga róptur Gamli Mórusi). Báturin varð bygður í 1914 í Tórshavn, og er hann 7,5 tons BR, gott 9 metrar langur og úr eik og furu.

Ahugafelagið Selvík hevur ætlanir um at seta bátin í stand, og skal hann so setast á hóskað stað í bygðini. Ætlanin er at at fáa Selvík, sum motorbáturin hevur itíð alla tíðina, at líkast sum mest upprunaliga bátinum. Ahugafelagið Selvík hevur keypt bátin fyri góðar

40.000 krónur, og mett verður ikki, at tað verður kostnaðarmikið at gera tær broytingar, sum gerast skulu, tí motorbáturin er í sera góðum standi, verður sagt.

Miðskeiðis í hesi oldini vóru einir 20 sovordnir motorbátar í Sørvági, sum altíð hevur verið gott útróðrarplass.

Sørvingar eiga nú aftur motorbátin Selvík
Mynd: Andráss Henriksen

